

Begrotingsbrief 2024

Voorwoord

De begrotingsbrief presenteert kaders en uitgangspunten voor zowel de korte- als de lange termijn. Deze kaders en uitgangspunten dienen als vertrekpunt voor de begroting en meerjarenraming, die in november door het algemeen bestuur zal worden vastgesteld. In de voorliggende begrotingsbrief is geen nieuw beleid opgenomen; die zullen wij op een later moment verwerken in de begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027. De ontwikkelingen in onze samenleving volgen elkaar in een steeds sneller tempo op en vragen om nieuwe keuzes. In deze begrotingsbrief hebben wij per programma de belangrijkste ontwikkelingen geschetst. Ook hebben wij het financieel kader geactualiseerd met onvermijdelijke en niet beïnvloedbare ontwikkelingen, die op dit moment bekend zijn.

Leeswijzer bij deze begrotingsbrief

Vertrekpunt voor deze begrotingsbrief vormt het financieel kader van de begroting 2023-2026. De doelen en maatregelen die wij hebben te realiseren zijn opgenomen in de Watervisie en het WBP 2022-2027. Wij gaan hierna eerst kort in op de ontwikkelingen die vanaf 2024 voor elk van de programma's aan de orde zijn en aansluiten bij de informatie uit de factsheets. Vervolgens geven wij aan welke extra budgetten nodig zijn vanwege recente bestuursbesluiten over nieuw beleid en autonome ontwikkelingen. In hoofdstuk 3 beschrijven wij de uitgangspunten die wij willen hanteren voor de begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027. Daarna beschrijven wij in hoofdstuk 4 de wijze waarop het totale financiële kader (lasten en baten) van onze begroting zich ontwikkelt en vertalen wij die naar de consequenties voor de tarieven voor 2024. Tot slot gaan wij in op de risico's die onze aandacht vragen.

1. Ontwikkelingen in de jaren 2024-2027

Als waterschap zetten we ons in voor veilig wonen met water, voldoende en schoon water voor boeren en bedrijven, in de stad en de natuur. Dit doen we samen met onze partners op een sobere en doelmatige wijze, zodat mensen gezond en veilig kunnen leven, wonen en werken in ons gebied.

De ontwikkelingen in onze samenleving volgen elkaar in een steeds sneller tempo op en vragen om nieuwe keuzes. Alle overheidslagen hebben hierin een rol. Het Rijk heeft grote opgaven in zowel stedelijk als het landelijke gebied, zoals de stikstofopgaven, klimaatdoelen (CO₂) en de woonopgave. Daarvoor worden vanuit het Rijk kaders meegegeven die door de provincies regionaal en gebiedsgericht ingevuld dienen te worden. Als belangrijk kader heeft het Rijk aangegeven dat het water en bodemsysteem sturend dient te zijn in de ruimtelijke ordening/ontwikkeling (WBS) en dat de waterschappen bij de uitvoering van de betreffende programma's en omgevingsprocessen nadrukkelijk betrokken moeten worden.

Watersysteem

Binnen het watersysteem krijgen we te maken met steeds heftigere buien en drogere en warmere periodes door klimaatverandering, wat leidt tot extra begroeiing, toename van exoten en extra aan- en afvoer van water.

Tegelijkertijd gaat het proces van maaiveldaling steeds verder door.

Invulling van het principe van Water en Bodem sturend zal de komende tijd gaan leiden tot bestuurlijke dilemma's. Tegen de achtergrond van maatschappelijke ontwikkelingen, zullen hierin keuzes gemaakt moeten worden waarbij we een afweging maken tussen kosten, prestaties en risico's. Zoals bijvoorbeeld het scenario waarbij we onze prestaties op de doelen voor schoon, voldoende en veilig water naar beneden bijstellen. Of een scenario waarbij we ons juist steeds meer inspannen om de prestaties min of meer gelijk te houden of zelfs te verhogen. Het advies is om uit te zoeken hoe deze scenario's uitwerken in ons beheergebied, zodat een strategische keuze

gemaakt kan worden die zich laat vertalen in de begrotingen van 2025 en verder.

Het Water-Op-Maat programma (WOM) vormt de basis van de programmering van inrichtingsmaatregelen in ons watersysteem. We verwachten een deel van de beoogde maatregelen van het WOM tijdig te kunnen realiseren, maar verwachten op basis van de huidige inzichten dat een deel van de kaderrichtlijn Water (KRW)- maatregelen niet kan worden uitgevoerd voor 2027. Dit risico wordt met name veroorzaakt door de benodigde grondpositie voor de realisatie van de maatregelen. Daarnaast is het actualiseren van kengetallen voor de kosten van alle projectfasen nodig, omdat deze niet meer aansluiten op de huidige realiteit van aanzienlijke inflatie. Het WOM- programma sluit niet meer aan op de financiële realiteit en dit kan leiden tot een herziening in kosten of in doelen (NBW). Ook hier luidt het advies om scenario's te ontwikkelen met een handelingsperspectief hoe hiermee om te gaan en een keuze hierin te vertalen in de begrotingen van 2025 en verder.

In 2024 vindt een landelijke evaluatie plaats van de Kaderrichtlijn Water (KRW) die kan leiden tot aanpassingen van het maatregelenpakket. We moeten hierop anticiperen en kijken naar mogelijke gevolgen voor onze organisatie.

Waterketen

Binnen de waterketen zien we ontwikkelingen op ons afkomen die leiden tot aanpassingen van onze installaties om te blijven voldoen aan wet- en regelgeving. De aangepaste richtlijn voor de behandeling van stedelijk afvalwater van de Europese Commissie zal waarschijnlijk een grote impact hebben op ons assetsysteem van de Waterketen. Daarnaast zal de belasting op onze installaties toenemen door verschillende ontwikkelingen binnen ons beheergebied, zoals de NOVEX (Nationale Omgevingsvisie Extra), de

woningbouwopgave zoals bijvoorbeeld in de Woondeal West-Overijssel en de Provinciale Programma's Landelijk Gebied. Vanuit klimaatakkoord ambities zijn ook aanpassingen in de waterketenassets noodzakelijk. Al deze ontwikkelingen geven aanleiding tot een toekomstgerichte visie op onze waterketen. Deze toekomstvisie Waterketen zal in 2023 tot stand komen. Het algemeen bestuur wordt hier na de zomer 2023 tussentijds over geïnformeerd. Daaruit volgen mogelijk nieuwe noodzakelijke investeringen in onze waterketenassets die vooralsnog niet zijn voorzien in de huidige meerjarenraming.

Waterveiligheid

De uitvoering van maatregelen binnen het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) beschermt ons beheergebied tegen overstromingen. We versterken en verbeteren onze primaire waterkeringen, zodat deze voldoen aan de wettelijke waterveiligheidsnormen. Uit de eerste landelijke beoordelingsronde blijkt dat het grootste deel van de primaire keringen in ons beheergebied niet voldoet aan de nieuwe normering. Deze keringen moeten wettelijk in 2050 aan de norm voldoen. Op basis van de beoordeling wordt de programmering van het HWBP herzien. Als we het huidige tempo vast willen blijven houden gaan de kosten significant omhoog. Bijvoorbeeld door de kosten voor het toevoegen van extra trajecten, kosten voor de voorfinanciering van projecten en kosten voor toenemende markt- en grondstofprijzen. De kosten voor alleen de voorfinanciering lopen met het huidige rentepercentage al op tot 6 – 11 mln. euro per jaar. Deze toename van kosten is niet opgenomen in de huidige begroting, omdat het buiten de meerjarenraming valt.

De regionale keringen in Overijssel en Drenthe worden de komende jaren getoetst aan de gewijzigde normering. Vanwege de gewijzigde norm voor de Sallandse weteringen is de verwachting dat hier een opgave aankomt, waarbij de vraag is of we die nog wel traditioneel willen oplossen of juist vanuit

‘Water en bodem sturend’ inzetten op klimaatadaptieve gebiedsontwikkeling met onze partners. Op dit moment is er nog geen geld gereserveerd in de begroting voor dijkversterking en systeemmaatregelen.

Naast inrichtingsmaatregelen ter bescherming tegen overstromingen, hebben we te maken met dagelijkse risico's voor onze waterkeringen, zoals graafschades door de bever en exoten zoals de rivierkreeft. We moeten onze werkwijze aanpassen om schade door bevergangen in de dijken te voorkomen.

Maatschappij en organisatie

Energie

Energie is de afgelopen jaar door de prijsstijgingen van gas en elektriciteit een issue geworden. Er is behoefte aan meer grip op energiekosten door de grillige prijsontwikkeling. We zetten in op het nemen van een aantal maatregelen, met als doel dat er de toekomst minder meerkosten zullen zijn. Indien nodig, zullen concrete voorstellen voorgelegd worden ter bestuurlijke besluitvorming.

Rekenkamer

Met ingang van 2024 zijn waterschappen wettelijk verplicht tot het instellen van een onafhankelijke rekenkamer. De rekenkamer voert onderzoek uit naar de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het gevoerde bestuur. Het algemeen bestuur heeft in de AB – vergadering van 31 januari 2023 het visiedocument met betrekking tot de invoering van de rekenkamer vastgesteld.

I-Veiligheid (BIO)

Het aanscherpen van de informatieveiligheid, waarbij de huidige doelstelling het behalen van niveau IV bedraagt, blijft de komende jaren inspanningen vergen. Op basis van de landelijk uitgevoerde audit bij de sector waterschappen zullen naar verwachtingen nog extra maatregelen ingevoerd gaan worden. De BIO (Baseline Informatie Overheid) zal naar verwachting van

een wettelijke grondslag worden voorzien. Ook kan de sector waterschappen als vitaal (essentieel belang) worden aangemerkt, waardoor de BIO een verplichtend karakter krijgt en het waterschap zal moeten voldoen aan de Wet Beveiliging Netwerk- en Informatiesystemen (WBNI).

Deze WBNI treedt gefaseerd in werking vanaf 1 juli 2023. Wanneer de BIO daadwerkelijk wetgeving is, is nog niet bekend. Met betrekking tot vitaliteit heeft Nederland tot ongeveer halverwege 2024 om de Europese richtlijn NIS2 te adopteren in Nederlandse wetgeving. Eind 2024 is de inwerkperiode naar verwachting voorbij. Vanaf dan moeten ook de waterschappen, die aldus die wetgeving onder de sector overheid vallen, hier volledig aan voldoen. Tot die tijd zullen de waterschappen de aankomende richtlijnen moeten implementeren zodat zij hier tijdig aan voldoen.

Informatievoorziening en rechtmatigheid

De komende jaren zullen in het kader van rechtmatigheid diverse ICT-applicaties aanbesteed moeten worden. Bij wijziging van een systeem zullen naast aankoop, ook implementatietrajecten volgen. Daarnaast stijgen de kosten van de licenties van onze software. Vanwege de overgang naar SaaS zullen ICT-applicaties in één keer in de exploitatie moeten worden opgenomen in plaats van afschrijving over een aantal jaar.

Ook zal nieuwe wetgeving worden ingevoerd, waarbij voor de WOO (Wet Open Overheid) ook subsidie ingezet kan worden.

Wetswijziging met betrekking tot de rechtmatigheidsverantwoording

Op dit moment verstrekt de accountant nog de controleverklaring met een oordeel inzake de getrouwheid en rechtmatigheid bij de jaarrekening. Als gevolg van een recente wetswijziging eind 2022 moet het dagelijks bestuur met ingang van verslagleggingsjaar 2025 eigenstandig een rechtmatigheidsverantwoording afleggen, in plaats van dat de accountant dit doet. Met het afleggen van de rechtmatigheidsverantwoording verklaart het

dagelijks bestuur aan het algemeen bestuur dat alle baten, lasten en balansmutaties van het verslagleggingsjaar rechtmatig tot stand zijn gekomen. De accountant controleert vervolgens of de afgelegde rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur getrouw is. Met de stelselwijziging beoogt de wetgever om de verantwoordelijkheid voor de rechtmatigheid nadrukkelijk bij het bestuur te beleggen.

De stelselwijziging stelt hogere eisen aan de kwaliteit, de beheersing en de werking van controlemechanismen van financieel administratieve processen. De stelselwijziging brengt dan ook een veranderkundige opgave met zich mee en vraagt daarnaast om afstemming met de accountant en proceseigenaren. Het invoeringstraject vraagt extra inzet, zoals bijvoorbeeld het uitwerken van het toetsingskader en het invoeren van data gestuurde controlemechanismen. Ook zal de verbijzonderde interne controlefunctie worden geprofessionaliseerd. Dit betreft een wettelijke verplichting en is onvermijdelijk.

2. Extra budget begroting 2024 en MJR 2025-2027

Voor deze begrotingsbrief vormt het financieel kader van de lopende begroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026 het vertrekpunt. In aanvulling hierop zijn er in de begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027 extra middelen nodig. Zo zijn er recente bestuursbesluiten genomen over nieuw beleid die extra geld vragen, waarmee in de lopende begroting nog geen rekening is gehouden. Daarnaast spelen er autonome ontwikkelingen waarvoor onvermijdelijk extra budget nodig is. In de begrotingsbrief worden geen extra middelen gevraagd voor nieuw beleid. Dit in afwachting van het coalitieakkoord. De uitkomsten van het coalitieakkoord verwerken wij in de begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027.

2.1. Extra budget vanwege recente bestuursbesluiten

Wij hebben de volgende genomen bestuursbesluiten voor nieuw beleid in de begrotingscijfers 2024-2027 verwerkt.

Resumé

Progr.	Nieuwe bestuursbesluiten/-voorstellen na begroting 2023 en MJR 2024-2026 (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
WS	Overdracht stedelijk water Kloosterveen Assen	€ 23			
WS	Projectplan en realisatiekrediet Vechterweerd Noord fase 2		€ -11	€ -11	€ -11
WS	Projectplan en realisatiekrediet Vechterweerd Noord fase 2 (onderhoud)		€ 7	€ 7	€ 7
WV	Opbrengst bouwrente HWBP Stadsdijken (zie toelichting pagina 7)	€ -1.337	€ -2.192	€ -3.062	€ -3.932
	Totaal	€ -1.314	€ -2.196	€ -3.066	€ -3.936

2.2. Extra budget voor autonome ontwikkelingen

Zoals elk jaar hebben wij ook voor 2024 te maken met een aantal autonome ontwikkelingen, naast de extra kosten voor loon- en prijsindexering, die niet waren te voorzien en die tot extra kosten leiden.

Loonontwikkelingen

Op 2 december 2022 is een onderhandelingsakkoord bereikt voor het jaar 2023. In de begroting was voor het jaar 2023 rekening gehouden met een verhoging van 5%. Daarnaast blijken de werkelijk premies sociale lasten / pensioenen lager dan bij de begroting 2023 is ingeschat. Tot slot wordt voor een nieuwe CAO per 1 januari 2024 uitgegaan van de inschatting van Het Centraal Plan Bureau (CPB). Het CPB gaat voor loonvoet sector overheid uit van een stijging van 5,2% voor het jaar 2024. Meerjarig wordt uitgegaan van 3% en dit betreft een eigen inschatting.

Bovenstaande betekent vanaf 2024 € 2,4 mln. extra personeelslasten oplopend tot € 5,25 mln. in 2027, die in de meerjarenbegroting zullen worden opgenomen.

Inschatting prijsindexering

Conform de begroting 2023-2026 is meerjarig uitgegaan van 2,4% indexering. Het CPB gaat voor Inflatie, nationale consumentenprijsindex uit van een stijging van 3,1% voor het jaar 2024. Dit betekent structureel € 435.000 extra lasten vanaf 2025 oplopend tot € 1,95 mln. in 2027, die in de meerjarenbegroting zullen worden opgenomen.

Indexering slib

Eind vorig jaar was er veel onzekerheid over de beschikbaarheid en prijsontwikkeling voor slib. Inmiddels blijkt dat we een te hoge indexatie hebben aangehouden. Dit levert een structureel voordeel op van € 300.000.

Bijdrage Aqualysis

De bijdrage van WDODelta aan Aqualysis zal met ingang van het jaar 2024 stijgen ten opzichte van de huidige begroting (€ 313.000). De oorzaken van deze kostenstijging zijn gerelateerd aan personeel (nieuwe CAO), de

toekomstvisie en herstructurering. In de begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027 zullen wij het budget hiervoor ophogen.

Rechtmatigheidsverantwoording

Voor de invoering van de wetswijziging met betrekking tot de rechtmatigheidsverantwoording is het onvermijdelijk en noodzakelijk om het financiële kader 2024 en 2025 naar boven bij te stellen en hiervoor jaarlijks €110.000 beschikbaar te stellen.

Rekenkamer

Het algemeen bestuur heeft in de AB – vergadering van 31 januari 2023 het visiedocument met betrekking tot de invoering van de rekenkamer vastgesteld. Hierbij heeft het algemeen bestuur besloten om (vooralsnog, vooruitlopend op definitieve keuzes van het AB uitvoeringsbesluit Rekenkamer medio 2023) een structureel werkbudget van totaal € 63.000 beschikbaar te stellen voor de rekenkamer, waarmee twee onderzoeken kunnen worden uitgevoerd en waaruit de vergoeding voor de leden van de rekenkamer en de vereiste ondersteuning betaald kunnen worden.

Software

De uitbreiding van licenties (stijging aantal personeelsleden en inhuur) en prijsstijgingen (10% per jaar is geen uitzondering) leiden tot hogere kosten voor software van € 500.000 in 2024 oplopend naar € 700.000 in 2027.

Verbeteren archief

Structureel verbeteren archief in verband met wettelijke eisen. Voor het externe archief zijn vanaf 2024 extra kosten nodig van €77.000 oplopend naar € 149.000 in 2027.

SaaS oplossingen

Net als veel andere organisaties heeft ook ons waterschap sinds enige tijd het beleid dat bedrijfsapplicaties in principe niet meer op eigen servers staan, maar extern in de Cloud bij softwareleveranciers. Dergelijke applicaties worden ook wel SaaS-oplossingen genoemd (Software as a Service).

Recentelijk is duidelijk geworden dat waterschappen de kosten van SaaS-oplossingen niet meer mogen activeren. Dit betekent dat we de kosten van aanschaf en implementatie van nieuwe applicaties in één keer binnen de lopende begroting moeten opnemen en zorgt voor een kostenverschuiving. Voor 2024 gaat dit om een bedrag van €3,16 mln. en 2025 voor een bedrag van € 734.000. Hier tegenover staan lagere kapitaallasten van € 827.000 in 2024 oplopend naar € 1,4 mln. in 2025 e.v.

Energiekosten

Zoals in de begroting 2023 al is vermeld worden de energiekosten zo reëel mogelijk geraamd (prijsspeil september 2022). Waar wij dachten dat de kosten vanaf 2024 explosief zouden stijgen met ruim € 7 mln., lijkt dit enigszins mee te vallen. De stijging van de energiekosten vallen op basis van de huidige inzichten € 2,9 mln. lager uit.

In de volgende tabel geven wij een totaaloverzicht van de extra kosten als gevolg van autonome ontwikkelingen.

Resumé

Progr.	Autonome ontwikkelingen bestaand beleid begroting 2024 en MJR 2025-2027 (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Alle	Loonontwikkelingen	€ 2.400	€ 3.000	€ 3.600	€ 5.250
Alle	Prijsindexering G&D CPB		€ 435	€ 1.125	€ 1.950
WK	Indexering slib	€ -300	€ -300	€ -300	€ -300
WS	Bijdrage Aqualysis	€ 207	€ 222	€ 109	€ 207
WK	Bijdrage Aqualysis	€ 106	€ 115	€ 56	€ 106
M&O	Rechtmatigheidsverantwoording	€ 110	€ 110	Pm	Pm
M&O	Rekenkamer	€ 63	€ 63	€ 63	€ 63
M&O	Software	€ 500	€ 550	€ 650	€ 700
M&O	Verbetering archief	€ 77	€ 129	€ 120	€ 149
M&O	SaaS oplossingen	€ 3.160	€ 734		
Alle	Energiekosten	€ -2.935	€ -2.850	€ -2.365	€ -2.115
	Totaal	€ 3.338	€ 2.208	€ 3.058	€ 6.010

Bijstellen kapitaallasten

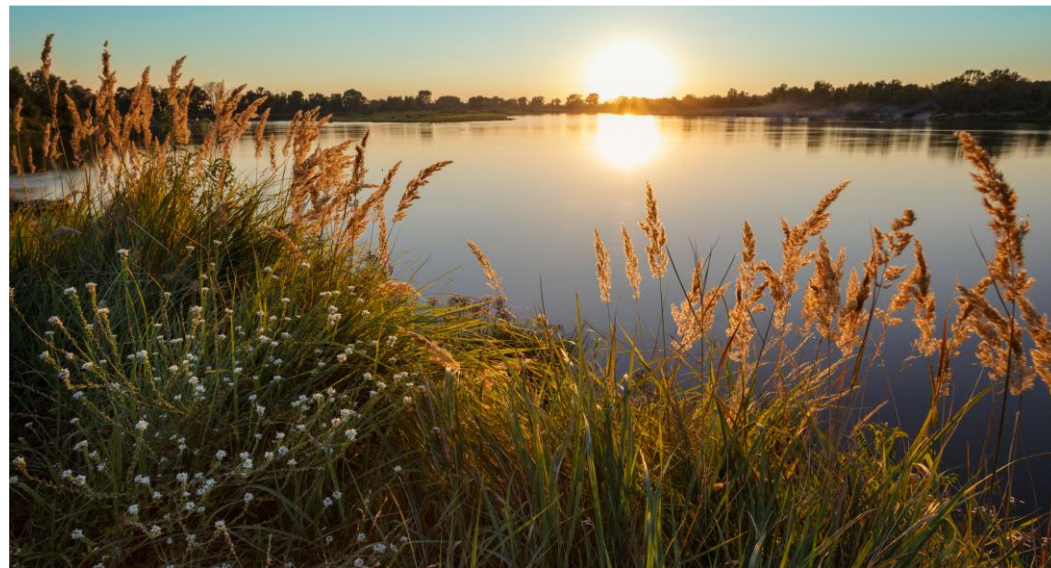
Vanwege een toename van de financieringsbehoefte van WDOdelta en een stijging van de rente op geldleningen (kort en lang), zien wij een forse stijging van de kapitaallasten. In 2024 voor een bedrag van ruim € 2,4 mln. en dit loopt op naar € 8,5 mln. in 2027.

Opbrengst bouwrente HWBP Stadsdijken

Het rentendeel zoals hierboven is beschreven wordt gedempt door de keuze van het AB om de bouwrente van HWBP-project Stadsdijken tijdens de realisatiefase te activeren en deze kosten in 40 jaar af te schrijven. Op basis van een rentepercentage van 2% levert dit voor de exploitatie een opbrengst op van €1,3 mln. in 2024 en dat loopt op naar € 3,9 mln. in 2027.

2.3. Extra budget voor nieuw beleid

Er zijn geen extra middelen opgenomen voor nieuw beleid, dit in afwachting van het nieuwe coalitieakkoord.

3. Financiële uitgangspunten

Dividend Nederlandse Waterschapsbank

In de begroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026 rekenen we met het dividendresultaat over het jaar 2021 van € 2,3 miljoen. De NWB heeft ons inmiddels gemeld dat het resultaat over 2022 hoger uit zal vallen. In de begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027 blijven wij voorlopig uitgaan van de geraamde € 2,3 mln.

Loonkosten en nieuwe cao voor waterschappen

Wij hebben hiervoor al toegelicht dat de nieuwe cao voor waterschappen tot meerkosten leidt. De gehanteerde index voor het jaar 2023 blijkt ontoereikend en dat heeft ook een structureel effect in de jaren daarna. In de begroting 2024 gaan wij uit van het CPB (loonvoet sector overheid) en zij verwachten voor 2024 een stijging van 5,2%.

Meerjarig (2025-2027) gaan wij, gezien alle ontwikkelingen die spelen, uit van 3% en achten wij 2% niet meer houdbaar. Dit betreft een eigen inschatting.

Verder zijn we nog in afwachting van een bericht van het ABP over de pensioen-premiestijging in 2024. Dit kan nog tot een aanpassing in de begroting leiden.

Indexering budgetten goederen & diensten

In de begroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026 is een meerjarige indexering toegepast van 2,4%. De inflatieraming van het CPB ligt voor 2024 op 3,1% (Inflatie, nationale consumentenprijsindex, maart 2023).

Wij gaan voor 2024 uit van een gemiddelde van 3,1% en wij gaan de budgetten kritisch en selectief indexeren (rekening houdend met geldende contractafspraken) om hiermee uit te komen.

Voor 2025 en volgende jaren gaan wij ook uit van 3,1% en dit betreft een eigen inschatting.

Rente

De rente op langlopende geldleningen is in 2023 verder gestegen ten opzichte van 2022 en loopt de laatste maanden weer iets op. Er blijft veel onzekerheid. Dit maakt het lastig om een renteprognose te doen. Op basis van de huidige fixe geldlening met een looptijd van 20 jaar hebben wij een renteprognose gemaakt. Dit leidt tot hogere rentepercentage dan bij de begroting 2023 is ingeschat (3%). Het gehanteerde rentepercentage in de begrotingsbrief 2024 is voor alle jaren 3,5%.

Voor toerekening bouwrente is de afgelopen jaren een percentage van 2% gehanteerd. Gezien de stijgende rente en de sterk toegenomen liquiditeitsbehoefte wordt onderzocht of het percentage voor de toekomst nog realistisch/houdbaar is.

Concerncorrectie

Het ramen van projecten vindt plaats op basis van vastgestelde methodieken. We hebben ervaren dat de gehanteerde ramingen kunnen worden bijgesteld met een concerncorrectie. Dit omdat:

- niet alle kredieten volledig worden uitgeput, doordat niet alle risico's optreden en hierdoor de risicoreservering vrijvalt.
- subsidies op voorhand niet worden geraamd in de begroting (verder weg) en die komen in werkelijkheid wel binnen.
- de realisatie van projecten gemiddeld genomen achterblijft bij de planning.

Voor investeringen is de concerncorrectie als volgt:

- 2024 en 2025: -/- 15%
- 2026 en 2027: -/- 20%

Bij het berekenen van de kapitaallasten en het beoordelen van de vermogenspositie hebben we rekening gehouden met deze correcties.

4. Financieel kader 2024-2027

In dit hoofdstuk brengen wij het financieel kader voor de jaren 2024-2027 in beeld zoals dat voortvloeit uit deze begrotingsbrief. Wij schetsen eerst de lasten- en batenontwikkeling ten opzichte van de lopende begroting en daarna de consequenties hiervan voor de tariefontwikkeling en de egalisatiereserves.

4.1. Financieel kader begrotingsbrief 2024

De begroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026 vormt het vertrekpunt voor het financieel kader van deze begrotingsbrief. De mutaties ten opzichte van de lopende begroting hebben wij in de voorgaande hoofdstukken in beeld gebracht. Dit levert voor de komende jaren het volgende financiële kader op:

Financieel kader begrotingsbrief 2024 (bedragen * € 1 mln.)	2024	2025	2026	2027
Financieel kader begroting 2023 en MJR 2024-2026	€ 162,1	€ 171,8	€ 178,4	€ 178,4
+ Budget bestuursbesluiten na begroting	€ -1,3	€ -2,2	€ -3,1	€ -3,9
+ Budget vanwege autonome ontwikkelingen	€ 3,4	€ 2,2	€ 3,1	€ 6,0
+ Budget vanwege nieuw beleid				
+ Bijstellen kapitaallasten	€ 2,3	€ 2,4	€ 3,1	€ 8,5
Financieel kader begrotingsbrief 2024	€ 166,5	€ 174,2	€ 181,5	€ 189,0

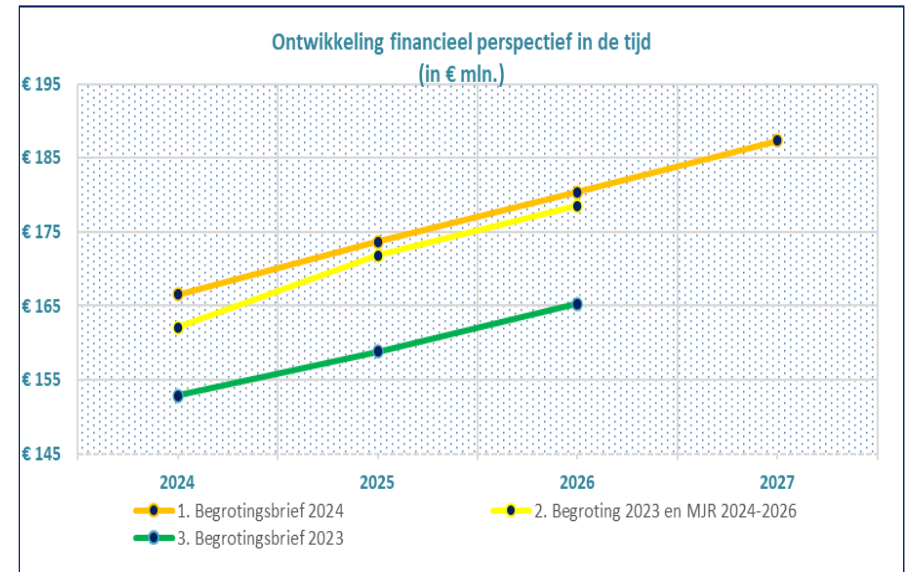
Hiermee stijgt het financieel kader voor het jaar 2024 dus van € 162,1 mln. in de begroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026 naar € 166,5 mln. in deze begrotingsbrief (+ 2,7%).

In de volgende tabel vergelijken wij het financieel kader van deze begrotingsbrief met de financiële kaders van de lopende begroting en die van de begrotingsbrief 2023.

Ontwikkeling financieel kader begroting in de tijd (in € mln.)	2023	2024	2025	2026	2027
1. Begrotingsbrief 2024		€ 166,5	€ 174,2	€ 181,5	€ 189,0
2. Begroting 2023 en MJR 2024-2026	€ 150,6	€ 162,1	€ 171,8	€ 178,4	
3. Begrotingsbrief 2023	€ 149,9	€ 152,9	€ 158,8	€ 165,3	

De ophoging van het financieel kader in deze begrotingsbrief wordt veroorzaakt door extra budget voor autonome ontwikkelingen en bijstelling van de kapitaallasten (stijging rentekosten).

In grafiekvorm ziet de ontwikkeling van het financiële kader er als volgt uit:

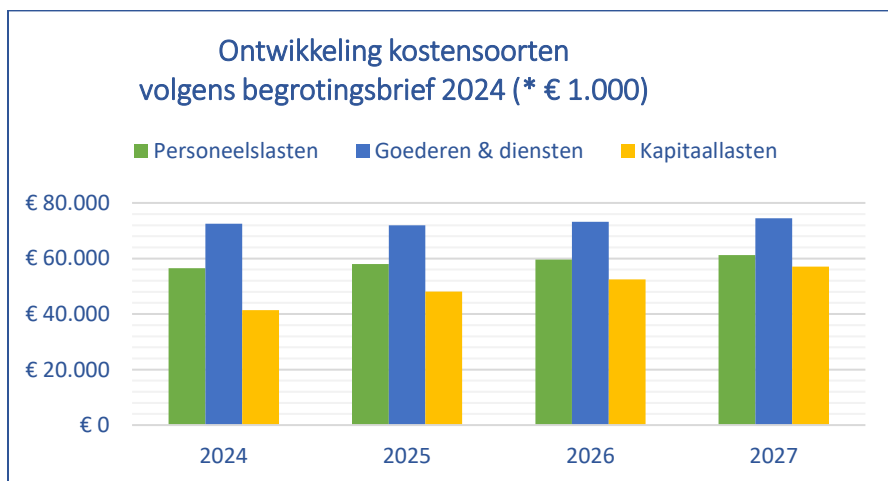

Specificatie lasten naar kostensoorten

In de volgende tabel splitsen wij de totale lasten naar de kostencategorieën kapitaallasten, goederen & diensten en personele lasten.

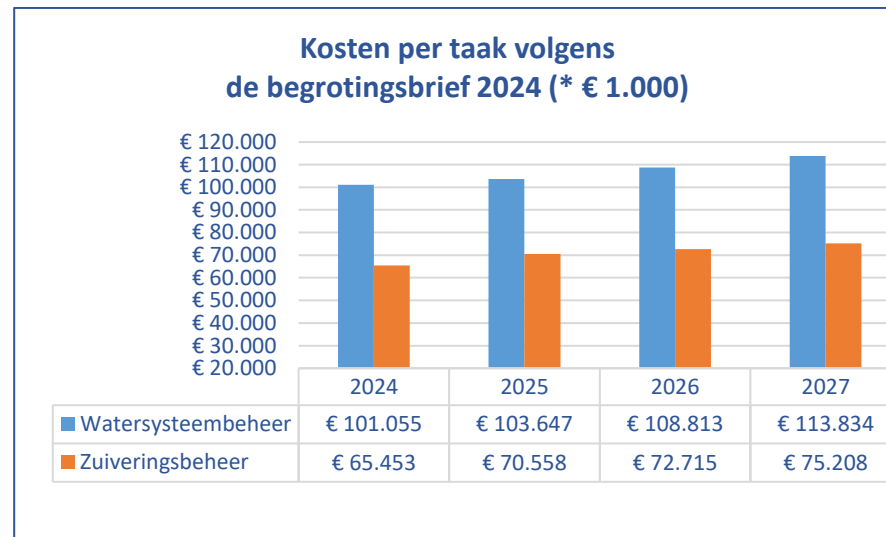
Ontwikkeling kostensoorten volgens de begrotingsbrief 2024				
(bedrag* € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Personeelslasten	€ 56.463	€ 58.035	€ 59.621	€ 61.271
Goederen & diensten	€ 72.557	€ 71.959	€ 73.210	€ 74.512
Kapitaallasten	€ 41.401	€ 48.075	€ 52.468	€ 57.030
Onvoorzien en dotaties	€ 662	€ 677	€ 694	€ 694
Inkomsten	-€ 4.575	-€ 4.541	-€ 4.465	-€ 4.465
TOTAAL	€ 166.508	€ 174.205	€ 181.528	€ 189.042

In grafiekvorm ziet de ontwikkeling van de kostensoorten er als volgt uit:

Specificatie kosten per taak

Onderstaand zijn de in deze begrotingsbrief geraamde kosten gespecificeerd naar de taken watersysteembeheer en zuiveringsbeheer.

4.2. Tariefontwikkeling

Wij hebben voor de belastingtarieven twee varianten uitgewerkt. De eerst variant gaat uit van geen inzet van tariefegalisatie (kostendekkende tarieven). De tweede variant gaat uit van inzet van de egaliseringsreserve op basis van de begroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026. Uiterlijk in het begrotingsjaar 2027 moeten de tarieven volgens de provinciale norm volledig kostendekkend zijn. Er kan dan geen sprake meer zijn van tariefegalisatie.

De uitgangssituatie voor de egaliseringsreserves ramen wij per 1 januari 2024 op:

- Watersysteembeheer € 7,227 mln.
- Zuiveringsbeheer € 3,293 mln.

De uitgangssituatie voor de reservepositie is gebaseerd op de uitkomst van de jaarrekening 2022. Voor het jaar 2023 is in de begroting rekening gehouden met de volgende onttrekkingen aan de egaliseringsreserves:

- Watersysteembeheer € 6,0 mln.
- Zuiveringsbeheer € 2,5 mln.

De doorrekening van tarieven voor de taak watersysteembeheer is gebaseerd op de uitgangspunten van kostentoedelingsverordening 2021. Dit betekent dat de volgende verdeling is aangehouden:

- ingezetenen 35,00%
- gebouwd 47,98%
- ongebouwd 16,65%
- natuur 0,37%.

Variant 1: Geen inzet egaliseringsreserves

Er vindt in deze variant geen inzet van egaliseringsreserves plaats. In alle jaren is telkens sprake van kostendekkende tarieven. Daardoor is eind 2026 de stand van de egaliseringsreserves gelijk aan de verwachte situatie per 1-1-2024, t.w. watersysteembeheer circa € 7,2 mln. en zuiveringsbeheer circa € 3,3 mln. Hierna geven wij de ontwikkeling van de tarieven volgens deze variant weer.

VARIANT 1					
Alle jaren kostendekkend / geen inzet egaliseringsreserve					
Profielen	2023	2024	2025	2026	2027
	eenpers.h.h. huurw on	182,35	15,9%	3,5%	3,1%
eenpers.h.h. koopw on	280,35	12,9%	3,0%	3,7%	3,8%
meerpers.h.h. huurw on	316,13	16,8%	4,8%	2,4%	3,1%
meerpers.h.h. koopw on	414,13	14,5%	4,2%	2,9%	3,4%
agrarisch bedrijf	3.888,52	16,3%	2,9%	5,0%	4,7%
natuurterrein	559,00	16,1%	2,5%	5,1%	4,9%
groothandel	1.409,03	10,9%	3,7%	3,7%	4,0%
productiebedrijf	24.771,00	15,9%	5,8%	2,1%	3,1%

VARIANT 1				
Alle jaren kostendekkend / geen inzet egaliseringsreserve				
Tarieven	2023	2024	Vershil	Mutatie
Inwoners	115,46	132,49	17,03	14,7%
Agrarisch en overig ongeb. binnendijks	88,28	102,96	14,69	16,6%
Agrarisch en overig ongeb. buitendijks	22,07	25,74	3,67	16,6%
Agrarisch en overig ongeb. binnendijks wegen	176,55	205,93	29,37	16,6%
Agrarisch en overig ongeb. buitendijks wegen	44,14	51,48	7,34	16,6%
Bos en natuur	5,59	6,49	0,90	16,1%
gebouwd per € 100.000 waarde binnendijks	39,20	42,10	2,90	7,4%
gebouwd per € 100.000 waarde buitendijks	9,80	10,53	0,73	7,4%
Zuiveringsheffing	66,89	78,87	11,98	17,9%

Voor de duidelijkheid: de 1^e tabel geeft per profiel weer wat de procentuele stijging van de betalen waterschapsbelasting is en de 2^e tabel geeft aan wat het verschil in euro's per jaar en de procentuele stijging van de verschillende tarieven bedraagt.

Variant 2: Inzet egalisereserves volgens meerjarenraming

In deze variant wordt de egalisereserve Watersysteembeheer als volgt ingezet in het jaar 2024: € 4,4 mln. en daarna geen inzet meer. De verwachte stand van de egalisereserve per begin 2025 is € 2,827 mln. Voor de taak Zuiveringsbeheer gaat de meerjarenbegroting (2024-2027) uit van de volgende onttrekkingen: € 2,6 mln. in 2024 en daarna geen inzet meer. Hiermee bedraagt het saldo van de egalisereserve zuiveringsbeheer per begin 2025 € 0,693 mln.

In onderstaande tabel zijn de consequenties van deze variant voor de tariefontwikkeling per profiel in de jaren 2024-2027 in beeld gebracht.

VARIANT 2					
Inzet ER conform meerjarenraming					
Profielen	2023	2024	2025	2026	2027
eenpers.h.h. huurw on	182,35	11,0%	8,1%	3,1%	3,3%
eenpers.h.h. koopw on	280,35	8,0%	7,7%	3,7%	3,8%
meerpers.h.h. huurw on	316,13	11,9%	9,3%	2,4%	3,1%
meerpers.h.h. koopw on	414,13	9,7%	8,8%	2,9%	3,4%
agrarisch bedrijf	3.888,52	11,2%	7,7%	5,0%	4,7%
natuurterrein	559,00	10,7%	7,4%	5,1%	4,9%
groothandel	1.409,03	6,1%	8,4%	3,7%	4,0%
productiebedrijf	24.771,00	11,2%	10,3%	2,1%	3,1%

In de volgende tabel wordt aangegeven wat de tarieven in 2024 zullen zijn volgens deze variant en wat het verschil in euro's per jaar en de procentuele stijging is ten opzichte van 2023. Dit betreft de procentuele stijging van de tarieven en dus niet de stijging van de te betalen waterschapsbelasting. Die blijkt (per profiel) uit de eerste tabel.

VARIANT 2				
Inzet ER conform meerjarenraming				
Tarieven	2023	2024	Vershil	Mutatie
Inwoners	115,46	126,59	11,13	9,6%
Agrarisch en overig ongeb. binnendijs	88,28	98,38	10,10	11,4%
Agrarisch en overig ongeb. buitendijs	22,07	24,59	2,52	11,4%
Agrarisch en overig ongeb. binnendijs wegen	176,55	196,75	20,20	11,4%
Agrarisch en overig ongeb. buitendijs wegen	44,14	49,19	5,05	11,4%
Bos en natuur	5,59	6,19	0,60	10,7%
gebouwd per € 100.000 waarde binnendijs	39,20	40,20	1,00	2,6%
gebouwd per € 100.000 waarde buitendijs	9,80	10,05	0,25	2,6%
Zuiveringsheffing	66,89	75,73	8,84	13,2%

5. Risico's

Algemene toelichting op het risicomanagement

Om eventuele financiële gevolgen van risico's op te kunnen vangen heeft WDODelta een algemene financiële reserve beschikbaar, dit is het weerstandsvermogen. De financiële risico's worden jaarlijks (in het derde kwartaal) geïventariseerd en geactualiseerd. Op basis hiervan wordt ook jaarlijks de benodigde omvang van het weerstandsvermogen berekend en geactualiseerd. Bij het aanbieden van de begrotingsstukken wordt een voorstel gedaan voor een (eventuele) bijstelling van het weerstandsvermogen. Een eventuele extra storting in het weerstandsvermogen wordt in beginsel gedaan vanuit een positief rekeningresultaat uit het lopende begrotingsjaar. Indien er geen positief rekeningresultaat is dan komt een storting ten laste van de equalisatiereserve(s) tarieven.

De benodigde omvang van het weerstandsvermogen is in 2022 berekend op totaal € 7,3 mln. voor de twee taken zuiveringsbeheer en watersysteembeheer. Dit bedrag is nu als reserve beschikbaar. Dit bedrag is inclusief een opslagfactor van 1,6 in verband met onvoorziene risico's. In het jaarverslag 2022 staat in de paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen een uitgebreidere toelichting.

Risico's

In het financiële kader van deze begrotingsbrief 2024 is de lastenstijging als gevolg van indexeringen op de loonsom en goederen & diensten zo goed mogelijk doorgerekend, dat betekent in de huidige (onzekere) tijd wel dat deze lasten in de toekomst nog verder kunnen stijgen dan nu is berekend. De tarieven voor het verwerken van slib en chemicaliën zijn gestegen en blijven fluctueren en soms is het onvermijdbaar (in geval van schaarste) uit te wijken naar duurdere alternatieven, dit zet het hiervoor beschikbare budget sterk onder druk. De toekomst gaat leren of dit budget toereikend zal blijven.

Verder is gelet op de veel grotere financieringsbehoefte vanwege de vertraagde verstrekking van HWBP- bijdragen en een sterke oplopende rente

sprake van een sterke stijging van rentekosten. Dit resulteert in extra onzekerheid voor ons waterschap.

Voor 2024 en latere jaren heeft WDODelta op dit moment nog geen contract voor de levering van elektriciteit. Het bleek niet mogelijk ons huidige contract tegen acceptabele condities te verlengen. In samenwerking met andere waterschappen is een nieuw aanbestedingstraject gestart. Gelet op de grilligheid van de huidige energiemarkt is de raming van energiekosten nog onzeker, de energiekosten kunnen hoger of lager uitvallen dan nu geraamd. Voor de levering van gas hebben we al de helft van het af te nemen volume kunnen contracteren en valt dat risico later uit.

In het licht van nieuwe maatschappelijke opgaven op het vlak van duurzaamheid en energietransitie pakken wij als waterschappen nieuwe activiteiten op en betreden wij ook nieuwe markten. Dit brengt onvermijdelijk ook nieuwe risico's en onzekerheden met zich mee. In het project Echten is dat bijvoorbeeld volop aan de orde.

In de begrotingsbrief worden ook nog andere onzekerheden aangestipt die beperkt of nog niet in het financiële kader zijn verwerkt. Hiervoor is ook niet altijd concrete informatie beschikbaar. Een aantal van deze onzekerheden doen zich ook voor buiten de planperiode na 2027. Al met al is het beeld dat het risicoprofiel van WDODelta toeneemt. Dit nemen wij mee bij de actualisatie van de risico's en de actualisatie van het weerstandsvermogen. Bij het aanbieden van de begroting dit najaar komen wij hierop terug.